

Stenogrammid

XIII Riigikogu, IV Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 12.10.2016, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:10 E-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduse eelnõu (237 SE) kolmas lugemine
2. 14:12 Rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (278 SE) esimene lugemine
3. 14:28 2016. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (296 SE) esimene lugemine
4. 14:58 Hasartmänguseaduse § 100 muutmise seaduse eelnõu (260 SE) esimene lugemine
5. 15:31 Raamatupidamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (259 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

16:00 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, alustame 4. töönädala kolmapäevast istungit. Eelnõude ja arupärimiste üleandmine. Andres Ammas, palun!

16:00 Andres Ammas

Lugupeetav juhataja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Vastselt ametisse astunud Vabariigi President Kersti Kaljulaid on vastustes ajakirjanike küsimustele mitmel korral rõhutanud, et Eesti majandusel on ülioluline välja rabelda nn keskmise sissetuleku lõksust. Üks võimalus selleks on soodustada kõrgepalgaliste töökohtade lisandumist. Mul oli esmaspäeval võimalik teile siin saalis tutvustada Justiitsministeeriumi tellimusel valminud raportit, kus mitmed ettevõtjate organisatsioonid, aga, juhin tähelepanu, ka ministeeriumide esindajad ütlevad, et üks suurepärane võimalus luua kõrgepalgalisi töökohti ja selle abil tuua hästi motiveeritud ja kõrget palka saavate inimeste kaudu majandusse innovatsiooni on ikka seesama juba ammu räägitud sotsiaalmaksu lagi. Jah, Vabaerakonnal on meeles, et me oleme seda teemat üks kord nii komisjonis kui ka siin saalis arutanud. Aga vahepeal on meile kõigile teatavaks saanud uued majandusproгноosi andmed, mis ei ole teps mitte rõõmustavad. Valitsus on öelnud, et suurim siht järgmise aasta eelarvega ja üleüldse on majanduse kiiremale arengule kaasaaitamine. Seepärast pakume võimalust algatada uuesti diskussioon sotsiaalmaksu lae kehtestamise üle. Annangi Vabaerakonna fraktsiooni nimel üle sotsiaalmaksuseaduse täiendamise seaduse eelnõu. Aitäh!

16:00 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

16:00 Märt Sults

Austatud esimees! Kolleegid! Mul on arupärimine Maris Laurile haridusministeeriumist ehk haridusministrile. Arupärimine põhineb õpetajate palgal ja tööajal. Kuna praegu tõstetakse kõigil jälle vingelt palka, siis on see teema igati päevakohane. Kõigepealt ütlen ära definitsiooni, kuidas haridusministeerium õpetaja töökohta defineerib. Õpetajal on täistööaeg, tal on lühendatud tööpäev, seitse tundi päevas ehk 35 astronoomilist tundi nädalas. See on kõik. Nüüd markeerin kaks asja veel. Siin oli suur jutt sellest, et õpetajad töötavad alakoormusega – 0,82 ametikohta. Nii on see ametikoha järgi, aga töö järgi, mida tehakse, on õpetaja koormus üle 1,0. See 0,82 on tekkinud sellepärast, et vahendeid ei anta. Illustreerin seda väidet. Õpetaja miinimumtöötasu, mida garanteerib riik, on 958 eurot. Korrutame selle 0,82-ga ja saame 785 eurot. Nii et riik garanteerib õpetajale 785 eurot kuus. Aga

nüüd võtab riik endale õiguse öelda, et õpetaja keskmine palk on 1149 eurot. Siin on see vastuolu: 35 tunni eest nädalas maksab riik 785 eurot ja mis on üle selle, sellega saab õpetaja lisatöö tehtud, aga riik võtab eputamiseks endale õiguse öelda "keskmine palk". Sihukestele küsimustele palungi ma haridusministril vastata, et tuua maailma selgust. 3% 700 eurost on kui palju? 21 eurot. Nii et, õpetajad, tere tulemast, teie palk tõuseb 21 eurot. Hurraa! Aitäh!

16:00 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

16:00 Henn Põlluaas

Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Mul on au Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel anda üle korrakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu. Sellist eelnõu oleme oodanud juba eelmise aasta algusest, kui justiitsminister lubas tulla välja burka ja nikaabi kandmise keelustamise eelnõuga. Paraku ei ole tänaseni seda eelnõu valitsusest tulnud, nii et me võtsime asja enda kätte. Euroopasse tulevad seoses käimasoleva immigratsioonikriisiga kaasa võõrad arusaamad, võõrad traditsioonid, erinev suhtumine inimestesse, eriti naistesse. Nende tagakiusamise ja ahistamise täiesti otsene näide on just nimelt burka ja nikaabi kandmine. Islami pühakiri koraan ei reguleeri burka või nikaabi kandmist, selle keelamist ei ole võimalik käsitada usuvabaduse, põhiseaduslike õiguste või inimõiguste rikkumisena. Seda sedastas ka Euroopa Inimõiguste Kohus 2014. aastal, kui kaaluti Prantsusmaal kehtestatud burka kandmise keeldu. See on väga oluline ka julgeolekuaspektist. Väga paljudes riikides on burka kandmine juba keelatud, sest burkat kandvat inimest ei ole võimalik identifitseerida, eriti videomonitoringu puhul. Mõnes riigis on see keelustamine tehtud, mõnes riigis tehakse seda praegu. Seega anname üle eelnõu burka ja nikaabi kandmise keelustamiseks Eestis. Aitäh!

16:00 Esimees Eiki Nestor

Kui kaks üleantud eelnõu ja üks arupärimine vastavad kodu- ja töökorra seadusele, siis võtame need menetlusse. Teeme kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Täiskogul on kohal 83 Riigikogu liiget.

1. 14:10 E-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduse eelnõu (237 SE) kolmas lugemine

16:00 Esimees Eiki Nestor

Esimesena on päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud e-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduse eelnõu 237 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole, läheme lõpphääletuse juurde. (Juhataja helistab kella.) Austatud Riigikogu, palun ajame omavahel juttu kuidagi sellisel moel, et see ei segaks kolleege! Aitäh teile!

Kuna eelnõu 237 seadusena vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis teeme kohaloleku kontrolli.

Kohaloleku kontroll

Kohal on 86 Riigikogu liiget.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud e-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduse eelnõu 237. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu seadusena vastuvõtmise poolt oli 84 Riigikogu liiget, vastu ei olnud mitte keegi, erapooletuks jäi 1. E-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seadus on vastu võetud.

2. 14:12 Rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (278 SE) esimene lugemine

16:00 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena on päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 278 esimene lugemine. Algataja ettekandja tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski, palun!

16:00 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Tutvustan teile Vabariigi Valitsuse algatatud seaduseelnõu numbriga 278, s.o rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõuga võetakse Eesti õigusesse üle kaks Euroopa Komisjoni direktiivi. Eesmärk on tagada Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna välistest riikidest, nn kolmandatest riikidest imporditud rakkude ja kudede vastavus Euroopa Liidus kehtestatud ohutus- ja kvaliteedistandarditele. Direktiivide ülevõtmise tähtaeg on 29. oktoober.

Inimpäritolu bioloogilise materjali – rakkude, kudede ja elundite – siirdamine on teatud haiguste ravis ainus viis elu päästa. Samas on rakkude, kudede ja elundite kliiniline kasutamine meditsiiniliselt väga komplitseeritud ning tõsiste riskidega seotud protseduur. Rakkude, kudede ja elundite defitsiit on ülemaailmne probleem nii kliinilises tegevuses kui ka teadusuuringutes. Siirdamiseks sobivate rakkude, kudede ja elundite defitsiit soodustab paraku ka ebaseaduslikku tegevust selles valdkonnas, mis omakorda toob kaasa siirdamiseks sobivate rakkude ja kudede kvaliteedi ja ohutuse küsimuse. Eelnõu aitab tagada inim päritolu bioloogilise materjali ohutust ja kvaliteeti ning käitlemise läbipaistvust. Teadmiseks teile ütlen, et rakkude ja kudede käitlemisega tegeleb Eestis praegu üheksa ettevõtjat, kellest kaks tegelevad rakkude ja kudede impordiga kolmandatest riikidest.

Räägin olulisematest muudatustest, mis tehakse Euroopa direktiivide alusel meie riigisisises õiguses. Esiteks täpsustatakse rakkude ja kudede jälgitavusega seotud nõudeid. Üks olulisemaid asju siin on see, et rakkude ja kudede kodeerimisel sätestatakse ühise Euroopa koodi kohaldamine. Peale selle kehtestatakse kolmandatest riikidest rakkude ja kudede importimise reeglid ning kohustatakse Raviametit kandma rakkude ja kudede hankijad ja käitlejad, kellele on antud välja tegevusluba, Euroopa Komisjoni asutatud Euroopa Liidu koepangaregistrisse. Mingil määral leevendatakse rahvusvahelise elundivahetuse nõudeid ning kehtestatakse riigilõiv rakkude ja kudede impordi sertifikaadi taotluse läbivaatamise eest.

Nüüd räägin mõnest olulisemast muudatusest natuke põhjalikumalt. Eelnõu kohaselt registreerib Raviamet Euroopa Liidu koepangaregistris kõik Eestis väljaantud tegevusload rakkude ja kudede hankimiseks ja käitlemiseks ning Euroopa Liidu koepangaregister loob rakkude või kudede hankimiseks või käitlemiseks väljaantud tegevusloa registreerimisel hankijale või käitlejale kordumatu identifitseerimisnumbri. Selle eesmärk on tagada Euroopa Liidu siseselt hangitud ja käideldud rakkude ja kudede parem jälgitavus, kvaliteet ja ohutus. Samuti nähakse eelnõus ette, et kolmandatest riikidest võib rakkude või kudede hankija või käitleja importida üksnes Raviameti väljaantud impordisertifikaadi alusel.

Eelnõuga nähakse ette reeglid impordisertifikaadi väljaandmiseks ja kehtetuks tunnistamiseks, samuti nähakse ette riigilõiv impordisertifikaadi väljaandmise taotluse läbivaatamise eest, milleks on 340 eurot. Impordisertifikaat kehtib tavaliselt koos hankijale või käitlejale väljastatud tegevusloaga ning see on mitmekordne luba rakkude ja kudede importimiseks Euroopa Liitu ja Euroopa Majanduspiirkonda. Peale selle võib Raviamet edaspidi inspekteerida Euroopa Liidust ja Euroopa Majanduspiirkonnast väljaspool asuva rakkude või kudede käitlejat seoses Eesti rakkude või kudede hankija või käitleja imporditegevusega ning samuti kahtluse korral, et ei täideta Euroopa Liidus kehtestatud ohutus- ja kvaliteedistandardeid. Selleks sõlmib Eesti rakkude või kudede hankija või käitleja kolmanda riigi rakkude või kudede hankija või käitlejaga kirjaliku kokkuleppe, millega tagatakse Raviameti õigus inspekteerida kolmanda riigi tarnija tegevust ja ruume, sh kohapeal kirjaliku kokkuleppe kehtivuse ajal ja kahe aasta jooksul pärast selle lõppemist.

Eelnõu kohaselt suurendatakse riikliku järelevalve käigus tehtud ettekirjutuse täitmata jätmise eest ettenähtud sunniraha ülemmäära 1800 eurost 9600 euroni ja samuti suurendatakse juriidilisele isikule rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ning siirdamise nõuete rikkumise eest ettenähtud rahatrahvi kümnekordselt: 3200 eurost 32 000 euroni.

Samuti võib välja tuua rahvusvahelise elundivahetuse nõuete leevendamise, mis võimaldab arendada Eestis paarissiirdamise võimekust. Lihtsalt teile teadmiseks ütlen, et käesoleva aasta 1. juuni seisuga oli Eestis neerusiirdamise ootel 52 inimest. Nendest oli Põhjamaade elundivahetuse organisatsiooni Scandiatransplant kriteeriumide alusel kõrgelt sensibiliseeritud 11 isikut, teist korda ootas uut neeru 24

isikut, kolmandat korda neli isikut. Nendel 11 isikul, kes on registreeritud neerusiirdamise ootelehel, on tegelikult ainus võimalus sobiv doonorielund saada just nimelt rahvusvahelise elundivahetuse kaudu. Kokkuvõtet tehes võib öelda, et eelnõu aitab kindlasti suurendada inimpäritolu bioloogilise materjali ohutust ning aitab parandada selle kvaliteeti ja käitlemise läbipaistvust. Seega on tegemist hea eelnõuga. Palun Riigikogult sellele toetust! Aitäh!

16:00 Esimees Eiki Nestor

Küsimused eelnõu algatajale. Mark Soosaar, palun!

16:00 Mark Soosaar

Lugupeetud juhataja! Hea minister! Mul jäi kõrv nagu kuuldele. Ma kikitasin kõrvu, kui ma kuulsin pidevalt sõna "käitlema". Eesti keeles tähendab käitlemine sama mis töötlemine. Kas siin ei oleks õigem sõna "kasutama"? Kas selle termini või selle sõna kasutamise kohta on küsitud Eesti Keele Instituudist konsultatsiooni?

16:00 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Ei oska öelda, kas seda on küsitud või ei ole. Aga pean ütlema, et sõna "käitlemine" sellises tähenduses, et peetakse silmas objekti ükskõik missugust transportimist ja sellega mitmete protseduuride tegemist, on meie bürokraatlikus keeles kasutusel ja eeldatavasti on ka Euroopa materjalide tõlgetes sama sõna kasutatud. Ma usun, et Riigikogu liikmetel on võimalik eelnõu kahe lugemise vahel sel teemal diskussiooni pidada. Aga nagu öeldud, on tegemist üsna laialt levinud mõistega nii Eesti õiguskorras kui ka Euroopa bürokraatlikus žargoonis.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

16:00 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea minister! Seletuskirjas on öeldud, et rahvusvahelise elundivahetuse reeglid lõdveneivad. Rääkige natuke, kuidas need lõdveneivad ja leevenduvad ning milline on praegune kudede laoseis Eestis, nii Euroopa Liitu kui ka teisi riike silmas pidades. Siin üks määrus juba kehtib.

16:00 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Laoseisu ei oska ma kahjuks teile öelda, küll võin öelda, et rakke ja kudesid, aga eriti elundeid ei ladustata üldiselt väga pikaks ajaks. Neid hangitakse ju sel eesmärgil, et neid konkreetsete patsientide heaks kasutada, välja arvatud juhul, kui neid kasutatakse teadustegevuseks, mis on nende importimise, eksportimise või käitlemise teine otstarve. Nii üleilmselt kui ka Eestis võime kindlasti rääkida elundite defitsiidist. Inimesed ootavad väga pikka aega järjekorras, selleks et endale uusi elundeid saada. Vastuseks küsimuse esimesele poolele ütlen, et rahvusvahelise elundivahetuse nõuete lõdvendamine tähendab, et kui praegu saab rahvusvahelises elundivahetuses kasutada ainult surnud doonoritelt pärit elundeid, siis seaduse jõustudes tekib võimalus vahetada rahvusvaheliselt ka elusdoonoritelt pärit elundeid. Eelkõige puudutab see neerude vahendamist ja siirdamist.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Urve Tiidus, palun!

16:00 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Näide neerudoonorluse kohta aitas selgitada eelnõu mõtet. Aga puhtalt eneseharimise mõttes küsin ma, kas te võite nimetada ka teisi terviseprobleeme, mille lahendamisele see rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seadus kaasa aitab.

16:00 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Kahjuks ei oska ma teid harida, sest ka mina ei ole hariduselt arst, mistõttu ei oska kõiki meditsiinilisi näidustusi teile välja tuua. Minule teadaolevalt ja minu tõesti piiratud meditsiiniliste

teadmiste kohaselt on kasutusotstarbeid õige mitmeid, sest peale elundite me räägime tõepoolest ka rakkudest ja kudetest. Selles valdkonnas on viimasel ajal toimunud ka üsna suur teadusinnovatsioon. Aga jah, vastuse jään ma teile praegu võlgu, õigemini ei hakka ma Riigikogu kõnetoolist oma pealiskaudsete meditsiiniliste teadmiste põhjal improviseerima. Soovi korral olen kindlasti valmis seda täpsustama.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski! Komisjoni ettekandja on sotsiaalkomisjoni esimees Aivar Kokk. Palun!

16:00 Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Riigikogu sotsiaalkomisjon arutas seda teemat oma 26. septembri istungil. Kohale olid kutsutud Sotsiaalministeeriumi õigusnõunik Jaanus Põldmaa ja Ravimiameti spetsialist Siim Suutre. Sotsiaalministeeriumi esindaja tutvustas komisjonile rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 278. Eelnõuga võetakse Eesti õigusesse üle kaks Euroopa Komisjoni direktiivi, et tagada kolmandatest riikidest imporditud rakkude ja kudede vastavus Euroopa Liidu ohutus- ja kvaliteedistandarditele. Kuulati ära Sotsiaalministeeriumi esindaja ettekanne ja komisjoni liikmed esitasid ka mitmeid küsimusi. Otsustati saata eelnõu täiskogu päevakorda 12. oktoobriks 2016, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada, teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva ja määrata ettekandjaks Aivar Kokk. Kõik otsused tehti konsensuslikult. Aitäh!

16:00 Esimees Eiki Nestor

Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Peeter Ernits, palun!

16:00 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Küsin eneseharimise huvides, kuidas on riigilõivudega nende kudede ja organite puhul, mida te seal arutasite. Ma mäletan, et viimati, kui me tahtsime siin riigilõivudega miljoni kokku saada, siis toimus n-ö tagant kokkuviimine, et see kokku saada ja jagada ära n-ö kõikide vahel. Kuidas nende organite puhul riigilõivude tõstmine käib?

16:00 Aivar Kokk

Aitäh küsimuse eest! Ma pean küll kurbusega tunnistama, et komisjonis riigilõivudest ei räägitud ja ühegi riigilõivu tõstmist see eelnõu kaasa ei too.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõu 278 esimene lugemine on lõpetatud. Määrان muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 26. oktoobri kell 17.15.

3. 14:28 2016. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (296 SE) esimene lugemine

16:00 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud 2016. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu 296 esimene lugemine. Algataja ettekandja on rahandusminister Sven Sester. Palun!

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Annan ülevaate seaduseelnõust, mis kannab numbrit 296. Tegemist on 2016. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõuga. Vastutustundlikku eelarvepoliitikat järgides hoidub Eesti valitsus positiivsete lisaeelarvete tegemisest. Teie ees olevate muudatusettepanekutega riigieelarve kulude ja tulude kogumaht ei muutu, kuid täpsustuvad ministeeriumide ja teiste asutuste jooksva aasta kulud. Samal kombel muudetakse jooksva aasta riigieelarvet igal sügisel. Muudatuste tegemisel oleme lähtunud põhimõttest, et riigi raha tuleb kasutada mõistlikult ja

sihipäraselt. Kuna tänavune riigieelarve on koostatud möödunud aasta sügisel ning osa rahastamisvajadusi on muutunud, on ministriumide eesmärkide paremaks täitmiseks otstarbekas riigieelarvet muuta. Teie ees olevate muudatuste eesmärk on kasutada aasta jooksul kuluproгноoside muutumise tõttu vabanevaid vahendeid riigi pakiliste probleemide lahendamiseks. Riigi kulud tervikuna ei kasva, kuid vabanevate vahendite abil saame teha ka teisi kulutusi.

Peamiselt vabaneb raha järgmistest kohtadest. Siseministriumide valitsemisalas vabaneb idapiiri ehituskulude täpsustamise tõttu ligikaudu 16 miljonit eurot, sest maade ost omanike käest ja sellest tulenevalt ka muud tegevused on viibinud. Sotsiaalministriumide eelarves on planeeritud raske ja sügava puudega laste lapsehoiuteenusteks 430 000 eurot rohkem, kui tegelikult kulub. Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumide eelarves vabanes 7,5 miljonit eurot teehoiukuludeks mõeldud vahendeid.

Kui küsida, kuhu valitsus selle vabaneva raha tahab suunata, siis meie ettepanekud on järgmised. Toon välja põhilisemad. Esiteks teeme ettepaneku eraldada 3 miljonit eurot piima- ja sealihatootjate raske majandusliku olukorra leevendamiseks. See abi piima- ja sealihatootjatele on osa suuremast paketest, milleks on kavandatud 4,6 miljonit ka 2017. aasta riigieelarvega. Siia lisandub Euroopa Liidu antav erakorraline abi, mida on 8 miljonit eurot. Seega soovime lähiaastatel anda põllumeestele erakorralist abi üle 15 miljoni euro. Kultuuriministriumide valitsemisalas teeme ettepaneku suurendada 4 miljoni euro võrra toetusi Eesti Rahvusringhäälingule, sest rahvusringhäälingu uudistemaja ehitustööd on võimalik lõpetada veel sel aastal. Lisaks teeme ettepaneku eraldada rahvusringhäälingule veel 700 000 eurot, et ta saaks hankida uue liikuva ülekandejaama ehk telebussi tehnilised seadmed, kuna vana ülekandejaam on amortiseerunud.

Haridus- ja Teadusministriumide valitsemisalas teeme ettepaneku eraldada 3,2 miljonit eurot, selleks et teadusraamatukogud saaksid 2017. aastal tagada ligipääsu teadusandmebaasidele, makstes sel aastal ära litsentsitasud. Justiitsministriumide valitsemisalas teeme ettepaneku eraldada 300 000 eurot ravimite ostmiseks kinnipeetavatele. Sotsiaalministriumide valitsemisalas teeme ettepaneku eraldada 2 miljonit Narva Haigla ja Põlva Haigla paremaks sidumiseks üleriigilise haiglavõrguga.

Kaitseministriumide valitsemisalas teeme ettepaneku täpsustada eelarvet nii, et kinnitatud hankeplaani järgi läheks majandamiskuludest 9,8 miljonit eurot kaitseotstarbelise erivarustuse soetamiseks. Teeme ettepaneku suunata Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumide eelarvest esialgu teehoiuvahenditeks mõeldud 7,5 miljonit eurot Eesti Raudteele raudteetaristu jätkusuutlikkuse tagamiseks. Samuti teeme ettepaneku suunata Siseministriumide eelarvest päästjate kaitseriituse hankimiseks 250 000 eurot.

Austatud Riigikogu! Lubasin 2016. aasta eelarvet üle andes, et valitsus käitub eelarvet tehes ja ellu viies eelarvepoliitiliselt vastutustundlikult. Ma lubasin, et riigieelarve on 2016. aastal struktuurses ülejäägis ja riigirahandus on heas korras ka 2016. aasta lõpul. Ütlesin, et konservatiivne eelarvepoliitika on Eesti tugevus, mitte nõrkus. Selle aasta riigieelarvega kavandatud tulud laekuvad oodatud mahus. Tulusid on kaheksa kuuga laekunud 5,72 miljardit eurot ehk 64,8% aastaks kavandatud. Kulutusi on sama ajaga tehtud 5,6 miljardit eurot, mis on 62% aastaks planeeritud. Rahandusministrium prognoosib, et selle aasta valitsussektori eelarve jääb 0,4%-ga Eesti prognoositavast SKT-st nominaalselt ülejääki ja valitsussektori struktuurne positsioon jääb ülejääki prognoositud tasemel – 1,2% Eesti prognoositavast SKT-st. Valitsuse poliitika on selline, et me lisaelarveid ei tee. Lisaelarvet ei tee me ka sel aastal. Teie ees oleva eelnõu tulemusena, ma kordan, riigi kulud ei kasva. Eesti eelarve ja rahanduspoliitika on jätkuvalt konservatiivsed ja me läheme 2017. aastasse korras riigirahandusega.

Lõpetuseks ütlen, et ka peale teie ette pandud muudatuste tegemist toetab 2016. aasta eelarve Eesti majanduse ja heaolu kasvu, nagu valitsus seda eelarvet tehes kavandas. See eelarve suurendab lastega perede, pensionäride ja madalamat palka saavate inimeste majanduslikku kindlustunnet ning kasvatab Eesti kaitsevõimet. Austatud Riigikogu, palun teil esitatud eelnõu toetada! Aitäh!

16:00 Esimees Eiki Nestor

Küsimused algataja ettekandjale. Andres Ammas, palun!

16:00 Andres Ammas

Lugupeetav juhataja! Lugupeetav minister! Minu küsimus haakub just sellega, mida te äsja mainisite, raha suunamisega maanteehoiult raudteele. Teen väikese ekskursi minevikku. Sajandi alguses otsustas tollane kolmikliit Eesti Raudtee erastada. Varsti tuli võimule üks kõigi aegade kõige liberaalsemaid

koalitsioone, mis koosnes Reformierakonnast ja Keskerakonnast ning mis targalt otsustas raudtee tagasi osta, sest miks peaks raudteest laekuv raha minema mõnele vastikule kapitalistile, kui see võib minna riigile. Juba eelmise aasta eelarvest me maksime, eks ole, raudteele peale. Praegu paneme sinna 7,5 miljonit ja kui ma õigesti mäletan, siis tuleva aasta eelarves on ka selleks vähemalt 4 miljonit kirjas. Milline perspektiiv siin lähiaastateks on, ütleme, riigi eelarvestrateegia mõttes? Kui suuri summasid võib hakata meilt nõudma raudtee korrashoid?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Teie küsimuse käsitus on natuke laiem kui selle aasta eelarve muudatused, te tahate n-ö filosoofilisemalt läheneda sellele, milline võiks olla Eesti Raudtee perspektiiv. Mul oleks kindlasti lihtsam öelda, et käsitlegem seda teemat eraldi arupärimises. Aga kuna te selle teema mind teades avasite, siis püüan ma paari sõnaga siiski oma mõtetega siin kaasa rääkida.

Tõsilugu, raudteega on selline olukord, et riik on selle kunagi ära müünud ja siis tagasi ostnud. Nüüd on olukord ju selline, et riik on eraldanud n-ö infra ja kargo, ütleme nii. Täna on need kaks eri firmat. Loomulikult, me võime diskuteerida selle üle, kas see tagasiost oli mõttekas, eriti veel olukorras, kus käive ja kaubavedu on selgelt vähenenud. Praegune juhtkond teeb tööd selle nimel – ma olen ka majandusministrist aru saanud, et selle nimel töötatakse –, et neid tõesti suurendada. Kaubaveo maht on langenud selgelt allapoole igapäevaste tulude taset ehk iga kuu ja iga kvartal toodab ettevõttele reaalselt miinust. Juhtkond teeb tööd selle nimel, et sellest olukorrast välja tulla ehk kaubavoogusid suurendada. Tõsilugu, kui raudtee mingil varasemal perioodil oli riigile dividendide tõttu lisatuluallikas, siis täna on päevaks, nagu te ka ise oma küsimuses nentisite, tuleb riigil peale maksta, selleks et raudtee toimiks. Selline see olukord on. Kindlasti on riigi kohus tagada, et infrastruktuur oleks võimeline toimima ja need vähesed kaubavood, mis seal praegu on, ikka liiguksid. See tähendab seda, arvestades praegusi kaubavooge, et riik on sunnitud peale maksma, nagu te väga õigesti mainisite, nii sel kui ka järgmisel aastal. Minu andmetel, tõesti, majandusminister töötab koostöös Eesti Raudtee juhtkonnaga selle nimel, et kaubavoogusid suurendada. Mis tegevused need konkreetselt on, seda saab vajaduse korral arupärimise vormis küsida. Aga ma nendin, et aja jooksul on ettevõtte muutunud dividendide maksjast pigem rahaküsijaks.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

16:00 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Te väitsite, et tegemist on vastutustundliku eelarvepoliitikaga. Kui vastutustundlik on raha ümber jagada, kui me teame, et riigi reservid järjest vähenevad? Kas ei oleks tark suunata see raha hoopis reservi? Siis võiks rääkida vastutustundlikust rahanduspoliitikast.

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Te peaksite võtma seisukoha, kumba poolt te püüate esindada. Teie seisukohad on aegade jooksul olnud väga eklektilised. Mõnikord ütlete oma küsimustes, et riik peaks suunama rohkem raha majandusse, ja küsite, miks me hoiame sellist positsiooni, et me sinna rohkem raha ei pane. Järgmisel hetkel ütlete, et oi-oi-oi, me peaksime hoopis raha turult ära korjama ja reserve suurendama. Te peaksite ise endaga kokku leppima, kumba positsiooni te tahate tegelikult kaitsta, ja siis võiksite sellel positsioonil olla lõpuni välja. Muidu on hästi raske teiega rääkida, kui te algul ütlete ühtemoodi, aga siis muudate oma positsiooni.

Kuid ma püüan siiski ka küsimusele vastata. Esiteks, läbi aastate on Eesti riik hoidnud seda positsiooni, et peaks olema struktuurne tasakaal või ülejääk. Ka sellel aastal, nagu ma ütlesin, 2016. aastal, te näete struktuurse positsiooni ülejääki, aga ka nominaalse positsiooni ülejääki. Tuletan teile meelde, et viimase kuue aasta jooksul on riigieelarvet planeeritud negatiivse nominaalse positsiooniga ja kuuest aastast neljal on see jäänud tegelikult ülejääki. Pange tähele, et kui on olnud ülejäägid, ka selle aasta näite puhul, siis ei tehta lisaelarvet. Ei tehta, ma rõhutasin seda ka praegu. Lisaelarvet me ei tee, kuigi see võimalus tegelikult oleks. See näitab selgelt, et tegemist on vastutustundliku eelarveplaneerimisega.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Aivar Sõerd, palun!

16:00 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud esimees! Austatud minister! Eelnõuga eraldatakse Riigikantseleile 1 430 000 eurot, seda eesistumise varasemaks nihkumise tõttu. Kui palju sellest 1,4 miljonist reaalselt sel aastal ära kulutatakse? Jäänud on ju ainult kaks kuud, november ja detsember. Ametnikke võib kiiresti palgata ja neile kaks kuud palka maksta või mingeid koolitusi teha. Kui suur osa sellest summast on ikkagi 2016. aasta kulu ja kui suur osa sellest on järgmise aasta kulu?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kindlasti oleks kõige õigem küsida seda Riigikantselei juhtkonna käest. Meie lähtume sellest, et need kulutused tehakse praegu ära. Järgmisel aastal on meil ka tekkepõhine raamatupidamine. Me lähtume ikka sellest loogikast, et nende muudatuste kontekstis oleks see, kes selle raha saab, võimeline tegema neid kulutusi konkreetsetel eelarveaastal. Mul ei ole mingit teadmist, et seda tahetaks kuidagi muud moodi näha. Minu vastus teile on see, et praeguse informatsiooni valguses peaks Riigikantselei tegema need kulutused ikkagi kõik sel aastal ära.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Valeri Korb, palun!

16:00 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra rahandusminister! Teie ettekandes ei kuulnud ma ühtegi sõna Välisministeeriumi kohta. Vaatasin seletuskirja läbi. Seal on juttu peaaegu kõigist ministeeriumidest peale Välisministeeriumi. Võib-olla võite kommenteerida, kuidas on siis üheksa kuu jooksul läinud raha kasutamine selles ministeeriumis?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma võtan selle teema isegi laiemalt kokku. Kui me vaatame muudatusettepanekute paletti ja nende arvu, siis me näeme, et tegemist on 83 muudatusettepanekuga. Kolme asutuse eelarves ei ole tehtud muudatusi: Välisministeerium, Keskkonnaministeerium ja Vabariigi Presidendi Kantselei. Nende eelarves ei ole muudatusi ette näha. Järelikult on nad oma kulude planeerimisel lähtunud sellest, et need kulutused, mis on ette nähtud, ka kulutatakse ettenähtud kohas ära, midagi üle ei jää ja n-ö ülekantavate summade järele eri valitsemisalade kontekstis ei ole vajadust olnud. Nii et kolmel institutsioonil ei ole ühtegi muudatust lauale toodud.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

16:00 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister, ma tänan õpetussõnade eest! Eks need tulevad elus kasuks. Aga ma toon teile lihtsalt mõne arvu. 2014. aastal olid Eesti keskvalitsuse reservid 1,2 miljardit, järgmise aasta lõpuks on meil reserve aga 535 miljonit. Kas seda võib pidada vastutustundlikuks riigieelarve käsitlemiseks?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Vaadake, te peate korraga vaatama kahte asja. Te peate vaatama reserve ja peate vaatama ka laenusuhet. Iseenesest on reserve võimalik väga kiiresti ja väga kergelt suurendada, võttes lisalaenu ja suunates selle reservidesse. Te peate jälgima korraga kahte proportsiooni: milline on laenude suhe SKT-sse ja milline on reservide tase SKT-ga võrreldes. Need on kaks käsikäes käivat kooslust. Kindlasti vaadake ka teist poolt.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun!

16:00 Monika Haukanõmm

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud minister! Mitu aastat on ju olnud valitsuse prioriteet haiglate võrgustumine. Seda põhimõtet saab toetada. Oma suureks üllatuseks leidsin ma aga eelnõust, et nii Narva Haigla kui ka Põlva Haigla võrgustumise toetuseks on mõlema jaoks leitud 1 miljon eurot. Narva Haigla leiti see raha Siseministeeriumi realt, aga mind tegi murelikuks, et Põlva Haigla võrgustumisel Tartu Ülikooli Kliinikumiga on katteallikas nn vaktsiinide eelarve. Me oleme kuulnud tervise- ja töoministri muret, et meil ei ole piisavalt vahendeid, selleks et riiklikku vaksineerimisnimekirja lülitada näiteks emakakaelavähi vaktsiinid. Nüüd me anname selle 1 miljon eurot hoopis võrgustumise heaks. Kas te peate seda mõistlikuks? Võib-olla oleks siiski mõttekas jätta vaktsiinieelarve ikkagi vaktsiinide jaoks?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Me räägime ikkagi ühe konkreetse eelarve, 2016. aasta eelarve kontekstis. Me vaatame, millised on need arvestuslikud kulud, mida on eeldatud, ja kui suur kulubaas siis aasta lõpuks tekib. Kui eelarve sees muuta positsioone, siis ei tähenda see seda, et kelleltki võetakse raha nii ära, et midagi jääb tegemata. Pigem on ministrid selgelt näinud seda, milliseks kujuneb aasta lõpuks ühe või teise positsiooni tegelik kulu. Siin ei ole tegemist sellega, et keegi saab seetõttu vähem raha, pigem tehakse arvestusliku kulu kohta aasta lõpuks täpsustus, kui palju tegelikult ühele või teisele positsioonile kulus.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Erki Savisaar, palun!

16:00 Erki Savisaar

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud minister! Järgmise aasta eelarves on majanduskasvuks planeeritud 2,5%. Te tulite analoogse ennustusega välja aasta tagasi, kuid reaalsus näitas, et see oli selgelt liialt optimistlik. Tegelik kasv tuleb 1% juurde. Millest selline optimism, et järgmisel aastal on majanduskasv 2,5%? Kas sellel on ka mingisugused reaalsed põhjused või on see leitud arhitektuursel meetodil ehk on vaadatud lakke ja öeldud, et see on ilus number?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh, hea küsija! Teate, me võiksime täna iseenesest igasugustel teemadel vestelda. Ma püüan sellele küsimusele kohe vastata, aga ma kutsun teid üles jääma 2016. aasta eelarve muudatuste piiridesse. Kui me hakkame 2017. aasta eelarvest rääkima, siis me tuleme selle teema juurde. 26. oktoobril on võimalik maha pidada korralik debatt selle üle, milliseid muudatusi me tahame järgmisel aastal teha, miks me neid tahame teha ja millised ootused meil sellest tulenevalt on. Nii et meil tuleb korralik debativoor. Ma loodan, et me peame siin omavahel diskussiooni tunde ja tunde. Ma püüan teid siis kõiki ära rääkida ja veenda selles, et järgmise aasta eelarve on hea ja seda tuleks toetada. Aga see kõik tuleb 26. oktoobril, nagu ma olen aru saanud.

Kuid ma püüan nüüd teile siiski mingil määral vastata. Mina ei seaks kunagi prognoosijate algandmeid kahtluse alla ja ma soovitan ka teil seda mitte teha. Ma olen poolnaljatamisi öelnud, et ma tinglikult öeldes sinna prognoosijate tuppa ei lähe, et ei tekiks olukorda, kus minister hakkab mõjutama ühe või teise prognoosija tulemeid. Me peaksime kindlasti jälgima, milliseks kujuneb Rahandusministeeriumi analüütikute ehk prognoosijate tulem võrreldes teiste analüütikute ja prognoosijate tulemiga. See peaks olema see indikatsioon, mida meie peaksime siin jälgima. Siis me peaksime mõtlema selle peale, kas see on optimistlik või konservatiivne prognoos. Ma võin teile küll kinnitada – selle kohta on olemas ka paberi peal nähtavad faktid –, et võrreldes teiste prognoosijate hinnangutega – Euroopa Komisjon, OECD, kommertspangad – ei ole Rahandusministeeriumi prognoos, mis võetakse aluseks riigieelarve tegemisel, optimistlik. See on kõige olulisem.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun!

16:00 Monika Haukanõmm

Aitäh! Lugupeetud minister! Täpsustan oma küsimust selle nn võrgustumise kohta. Haiglate võrgustumine otsustati tegelikult ära juba vähemalt aasta või paar tagasi, mis tähendab, et on teada ka see, millistelt haiglatelt võrgustumist oodatakse. Kas ma saan õigesti või korrektselt aru, et valitsus siiski lootis, et kuskil jääb raha üle ja siis on võimalik Narva Haigla ja Põlva Haigla võrgustumisega kaasnevad kulud katta? Ilmselt oli juba 2016. aasta riigieelarvet tehes teada, et need haiglad võrgustuvad Põhja-Eesti Regionaalhaigla või Tartu Ülikooli Kliinikumiga. Kas see oli teile siis üllatuseks, et nüüd on vaja mõlemale miljon leida?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Ei, see ei olnud üllatus. Pigem on siinkohal tegemist 2017. aasta lisavajaduste ületoomisega 2016. aastasse, muidu me oleksime 2017. aastaks näinud ette vahendeid selle jaoks, kuid nüüd me nägime, et meil on võimalik tuua need 2016. aastasse. Nii et see on kogu aeg olnud valitsuse tööplaanis. Pigem võiks öelda, et nendele kuludele on olemas kate 2016. aasta potentsiaalsetest tulubaasidest, mis on ka üles loetud, ja meil on võimalik need kulutused ära teha juba sellel aastal. Siin ei ole tegemist mingi üllatusega, muidu oleksid need summad olnud 2017. aasta eelarves.

16:00 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

16:01 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea minister! Siin on huvitavaid momente. Kaks Riigikohtu nõunikku komandeeritakse ringkonnakohtusse ja igaühele tuleb 660 eurot kuus juurde maksta. Aga te tahate kinnipidamiskohtadele ja Justiitsministeeriumile eraldada töötajate pühendumusuuringu jaoks mõlemale veel ligi 5000 eurot. Vanglates läheb pühendumusuuring maksma ligi 40 000 ja Justiitsministeeriumis 7000 eurot, pluss siis nüüd 5000 eurot. Mida see pühendumusuuring vanglates ja Justiitsministeeriumis endast kujutab?

16:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Minister on selgelt ühe prioriteedina välja toonud, et sinna tuleks raha suunata. Loomulikult, n-ö sügavamale minna ja täpsustada, millised võiksid olla võimalikud mõõdikud ja mis see konkreetne pühendumus on, saab kindlasti konkreetse valdkonna minister. Aga see on olnud tema prioriteet, mis on praegu näha ka 2016. aasta eelarve muudatustes.

16:01 Esimees Eiki Nestor

Aadu Must, palun!

16:01 Aadu Must

Hea minister! Mind erutas see põnev diskussioon, mida me siin äsja kuulsime. Seal oli mitmeid huvitavaid momente, aga eriti sundis mind aruteluga haakuma teie vastus Tarmo Tamme esimesele küsimusele. Teid üllatas see, et inimene ei küsi mitte ühte ja sedasama küsimust, nagu oleks see ette määratud, vaid võib küsida ühelt poolt ja teiselt poolt. Kas te olete nõus, et parlamentaarses riigis võib parlamendiliige esitada valitsusliikmele küsimusi, mida see ei prognoosinud, aga millele ta peab korrektselt vastama? On ju nii?

16:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Mind erutab, et teid see erutas. Ma arvan, et võtame erutuse maha ning räägime küsimuste ja vastuste abil konstruktiivselt. Ma olen alati püüdnud vastata kõikidele küsimustele, ka nendele, mis ei puuduta konkreetset eelnõu. Kuid tihti on nii, et küsimuse sissejuhatus tekitab vastukäivuse, ja siis ma püüan sellele tähelepanu juhtida. Lihtsam on vastata, kui vastukäivust ei ole. Aga loomulikult on parlamendiliikmel võimalik oma positsioone iga tund muuta, see ei ole kellelegi keelatud.

16:01 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

16:01 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea minister! Mind erutab ikka see vangivalvurite ja Justiitsministeeriumi ametnike seas tehtav pühendumusuuring, mis erutab justiitsministrit. Millest see pühendumusuuring räägib? Kas sellest, kas vangivalvuril või Justiitsministeeriumi ametnikul tasub oma tööd teha?

16:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Rahandusministeerium ei sekku praegu konkreetset ühe või teise rahalise liigutuse sügavamasse sisusse. Siin on see küsimus, kas see on ühe või teise ministeeriumi prioriteet ja kas selleks on olemas raha. Kui on olemas eelarvelised vahendid ja kui see on selgelt valdkonnaministri prioriteedina ära toodud, siis ei ole kellelgi küsimust ja selle raha võib selle jaoks eraldada. Kui see ei oleks prioriteet või kui selleks ei oleks finantsvõimekust, siis oleks hoopis teine asi. Nii et kui teid sügavamalt huvitab, milline on olnud pühendumus või andumus ühes või teises küsimuses, siis tehke kindlasti otsepäring konkreetse valdkonna ministrile. Ma arvan, et ta vastab teile suure rõõmuga.

16:01 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

16:01 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Vaadates seda eelnõu, torkas mulle silma, et õige mitu ministeeriumi palub tõsta oma kulutusi Riigi Kinnisvara AS-i reale. Siin on ilmselt toodud erinevaid põhjendusi. Kuidas teie, kellele Riigi Kinnisvara AS allub, hindate selles valguses kogu Riigi Kinnisvara AS-i finantstegevust, kui talle nüüd vahendeid lisatakse?

16:01 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh, hea Krista! See on jälle teema, millest võiks pärast pikemalt rääkida ja mille kohta saaks esitada väga palju jätkuküsimusi, aga ma püüan seda paari sõnaga avada. Riigi Kinnisvara AS kuulub oma vastutusvaldkonnaga iseenesest Rahandusministeeriumi alla, täpsemalt öeldes allub ta riigihalduse ministrile. Riigihalduse minister on RKAS-i üldkoosolek, kes võtab vastu ka teatavaid otsuseid. Vaatame Riigi Kinnisvara AS-i kontseptsiooni, seda, miks ta loodi. Eks sellel mingil määral oli see eesmärk, et kontsentreerida riigi vara, just peaaesjalikult kinnisvara, ühte konkreetsesse kogumisse, nii nagu riik praegu teeb ka näiteks raamatupidamisteenustega, mida ta riigi tugiteenuste kontekstis ühte kogumisse kontsentreerib. Eesmärk on olnud koguda kompetents ühte kohta. Tänu sellele saab hangetel paremat hinda, kuna tekib mahuefekt ja kompetents on suurem. Igal ministeeriumil ei ole vaja oma kinnisvaraspetsialisti, tinglikult öeldes, palgal hoida. Ma võin eksida, ma pakun praegu peast, aga ma arvan, et võib-olla kaks kolmandikku riigi kinnisvarast on nüüdseks RKAS-i all, kuid seda võiks täpsustada. Riigi Kinnisvara AS on loodud sellepärast, et tuua kompetents ühte kohta kokku. Siis on riigil parem ülevaade, millist kinnisvara ta vajab, ja selle põhjal saab otsustada, kas olemasolevat kinnisvara on õige renoveerida või hoopis realiseerida.

16:01 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, rahandusminister Sven Sester! Komisjoni ettekandja on rahanduskomisjoni esimees Remo Holsmer. Palun!

16:01 Remo Holsmer

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Samasugune sisuline, särav ja põnev dialoog selle aasta eelarve muudatuste üle toimus rahanduskomisjonis 27. septembril. Nii nagu ka täna siin, oli seal küsimustele vastamas rahandusminister Sven Sester. Eelnõu detailse sisu kirjeldas minister teile juba ära. Kõigi nende muudatuste rahaline maht on 20 miljonit eurot, aga kvantitatiivselt tehakse eelarves 98 n-ö ümbertõstet. On igati tavapärane praktika, et aasta lõpus senist eelarvet korrigeeritakse. See 20 miljonit on summana selles mõttes hea, et aasta-aastalt on ministeeriumides eelarve planeerimine märksa täpsemaks läinud. Selle üle on ka rahanduskomisjonil kindlasti hea meel.

Küsimused, mida me komisjonis arutasime, küll päris sada protsenti ei kattunud sellega, mida siin saalis täna arutati. Küsiti summade ümbertõstmise kohta Maanteeametilt Eesti Raudteele, mida minister siin juba selgitas. Rääkisime ka Sotsiaalministeeriumi toetuste planeerimisest. Ma just ütlesin, et märksa

täpsemaks on läinud toetuste planeerimine, mida Sotsiaalministeerium välja maksab. Komisjon oli konsensuslik ja tegutses ülimes harmoonias. Meil oli ettepanek saata eelnõu päevakorda tänaseks, see ettepanek võeti vastu konsensuslikult. Samamoodi konsensuslikult tehti otsus teha ettepanek esimene lugemine lõpetada. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks teeb rahanduskomisjon ettepaneku määrata 19. oktoober kell 17.15. Täna tähelepanu eest!

16:01 Esimees Eiki Nestor

Küsimused komisjoni ettekandjale. Esimesel lugemisel neid ei ole. Aitäh, Remo Holsmer! Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 296 esimene lugemine lõpetada. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 19. oktoobri kell 17.15.

4. 14:58 Hasartmänguseaduse § 100 muutmise seaduse eelnõu (260 SE) esimene lugemine

16:00 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud hasartmänguseaduse § 100 muutmise seaduse eelnõu 260 esimene lugemine. Algatajate ettekandja rahandusminister Sven Sester, palun!

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Annan teile ülevaate seaduseelnõust, mis kannab numbrit 260. Tegemist on hasartmänguseaduse § 100 muutmise seaduse eelnõuga. Eelnõuga kavandatud muudatus võimaldab uuesti hakata kriminaalkorras karistama kihlveopettuse toimepanijaid. Kihlveopettuse all mõistame olukorda, kus isikud, kes saavad mõjutada spordivõistluse kulgu, näiteks sportlased, kohtunikud või treenerid, panustavad kihlveokorraldajate juures võistluse tulemusele ning üritavad seejärel ebaausate vahenditega soovitud tulemust saavutada. Nii leiab aset nn varastatud kohtumine, mille tagajärjel kannatavad nii ausad panustajad kui ka kihlvedude korraldajad, esmajärjekorras kannatavad aga usaldus spordi vastu ja ausast mängust huvitatud publik. Rahandusministeerium ja prokuratuur on seni tegutsenud teadmises, et kihlveopettuste eest on isikuid võimalik karistada karistusseadustiku kelmuse koosseisu alusel, mis näeb ette rahalise karistuse või kuni kolme aasta pikkuse vangistuse. Möödunud aastal aga leidis kohtumõistja, et see pole võimalik nn spetsiaalsuspõhimõtte tõttu. Hasartmänguseaduses on nimelt koosseis, mis näeb isikule, kes osaleb kihlveos ja kes mõjutab või kellel on võimalus mõjutada ennustatud sündmuse toimumist, ette väärteokaristuse kuni 20 trahviühikut ja kuna see koosseis on karistusseadustiku omast täpsem, tuleb kohtu hinnangul rakendada seda. Arvestades, et kihlveopettusi peetakse suurimaks ohuks tänapäeva spordile, pole sellisest klassist karistus piisav ja sel ei ole vajalikku preventiivset mõju. Seda arvesse võttes täpsustatakse hasartmänguseadust, sätestades selge sõnaga, et nimetatud väärteokoosseis rakendub üksnes juhul, kui samal ajal pole täidetud karistusseadustikus nimetatud kelmuse koosseis. 2014. aastal avas Euroopa Nõukogu allkirjastamiseks sporditulemustega manipuleerimise vastase võitluse konventsiooni, mille Eesti allkirjastas 19. septembril 2016 ja mis samuti nõuab osalistelt kihlveopetturite kriminaalkorras karistamist. Eelnõu seadusena vastuvõtmisega saame astuda esimese sammu konventsiooni ratifitseerimise suunas, mis võimaldab võimalikud kokkuleppemängud õiguskaitseorganite parema tähelepanu alla võtta. Seadus jõustub üldises korras. Täna tähelepanu eest!

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Austatud minister, teile on küsimusi. Andres Ammas, palun!

16:00 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Kasutan äärmiselt meeldivat võimalust arutleda ministriga jalgpalliteemadel. Seletuskirjast ei selgu minu arvates päris täpselt, kui laiaulatuslikult meil Eestis praegu kihlveopettused levinud on ja kas see ebameeldiv trend on kasvamas. Ühte-teist on meedia vahendusel muidugi loetud, aga on teil selle kohta rohkem teada?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Ega mul rohkem ikkagi informatsiooni ei ole kui see, mida on meedia vahendusel saada olnud. Alati on küsimus selles, millega võrrelda. Kui võrrelda sellega, et mingil hetkel neid pettusi ei olnud või vähemalt neid ei registreeritud ega avalikustatud, sellised asjad ei olnud teada, siis võiks öelda, et nüüd on mitmeid juhtumeid, mis on leidnud reaalsel tõestamist. See näitabki, et see teema, mis täna laual on, on aktuaalne. Seda enam, et ka kohtumõistja on toonud välja, et tegemist ei ole mitte kuriteoga, vaid hoopis väärteoga. See on ju ka põhjus, miks me täna siin oleme. Vaatame maailma trende, sest Eesti on osa nii Euroopast kui ka maailmast.

Paraku peame tunnistama, et eri spordiliikides on neid kokkuleppemänge olnud ja kindlasti on neid ka tulevikus. Ma arvan, et kõik organisatsioonid peavad tegema koostööd selle nimel, et selliseid kokkuleppeid võimalikult varajases faasis avastada. Kui ma ei eksi, siis on ka Eestis olnud juhuseid, kui mäng on ära jäänud, sest vahetult enne mängu algust on olnud näha, et on tehtud ebaloomulikke panuseid. Ma saan aru, et sellise asja avastamisest on huvitatud kõik osapooled, välja arvatud need, kes neid pettusi korda saadavad. Kõik teised on sellest huvitatud, kaasa arvatud need kihlveokeskkonnad, kus neid kihlvedusid sõlmitakse. See on kindlasti kõigi osapoolte ühine mure. Samamoodi on maksude maksmisega. Kõikide ettevõtjate huvi on, et maksukeskkond oleks võimalikult aus ja kellelgi ei tekiks maksude mittemaksmise teel konkurentsieelist. See on analoogne situatsioon.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Monika Haukanõmm, palun!

16:00 Monika Haukanõmm

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Lugesin eelnõu seletuskirja. Peaaegu kohe selle alguses öeldakse, et eelnõule ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust. Seda ei ole tehtud põhjusel, et eelnõu ei too kaasa olulist olukorra muutumist. Samas võib öelda, et olukord ikkagi muutub, sest väärteo asemel me hakkame rääkima juba hoopist teisest õigusrikkumise liigist, kuriteost. On olemas ka üks kohtulahend, millest tulenevalt me selle muudatuse tegemiseni oleme jõudnud. See on natuke kummastav, sest justiitsminister on öelnud, et ta ei kooskõlasta ühtegi seaduseelnõu, kui väljatöötamiskavatsus on tegemata. Äkki te oskate natuke selgitada või põhjendada, miks see on siiski jäetud tegemata? Kas tegemist on kiireloomulise asjaga või lihtsalt sooviga teha järgmiste eelnõude seadusena vastuvõtmine lihtsamaks?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ühelt poolt on tegemist kiireloomulise eelnõuga, kuna ma arvan, et meie kõigi huvides on fikseerida uus olukord. Teiselt poolt on tegemist vana teadmise uuendamisega. Siiamaani elati ju teadmises, et kui sa paned toime kihlveopettuse, siis sellega kaasneb maksimumkaristusena kuni kolmeaastane vangistus. Mis on aga selgunud? Tegelikult ei võimalda seadus seda rakendada. Me loome nüüd uuesti selle teadmise, mis meil varem oli. Sellest tulenevalt on justiitsminister nõustunud, et eelnõul ei ole vaja eraldi väljatöötamiskavatsust ega ole vaja kogu seda protsessi läbi teha. Me loome ju uuesti olukorra, mille kohta me oleme tegelikult eeldanud, et see on kogu aeg olemas olnud.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Ain Lutsepp, palun!

16:00 Ain Lutsepp

Härra eesistuja! Austatud minister! Kõnealune eelnõu on pretsedendipõhine. Teada on, et kihlveopettused on tihti rahvusvahelised. Nendega tegelevad varjatud organisatsioonid, kelle käes liigub ka musta raha. Mida on Eestil kavas ette võtta, arvestades praegu rahvusvahelises jalgpallis toimuvaid sündmusi, mis on seotud raha vale liigutamisega, et sellised juhtumid, kui neid meil peaks tekkima, leiaksid kriminaalset käsitlemist?

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! See on hea küsimus. Vastuseks on seesama eelnõu, mis teil laual on. See on selge meede selleks, et sellised võimalikud tulevased tegevused saaksid kriminaalkorras karistatud.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

16:00 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea minister! Mina ei tegele hasartmänguga. Mina tean, et Toto on USA rokkbänd, mis 1999. aastal linnahallis esines. Seletage mulle, mis see toto mängimine on ja kes need mängijad siis on, totud või.

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Siin ei ole midagi tegemist rokkbändiga ja ka raamat "Totu Kuul" ei ole sellega kuidagi seotud. Toto on oma olemuselt kihlveotehing.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Nüüd palun ettekandeks kõnepulti majanduskomisjoni esimehe Toomas Kivimägi!

16:00 Toomas Kivimägi

Väga lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid nii siin saalis kui ka töötubades! Austatud minister! Majanduskomisjon arutas seda eelnõu oma istungil 26. septembril 2016. aastal. Peale majanduskomisjoni liikmete võtsid komisjoni istungist osa rahandusminister Sven Sester ning Rahandusministeeriumi ettevõtluse ja arvestuspoliitika osakonna jurist Taivo Põrk. Ka majanduskomisjoni istungil andis minister ülevaate eelnõust ja sellest, miks seda vaja on. Tõepoolest, põhjuseks on üks konkreetne kohtulahend. See annab vihje selle nähtuse ulatuse kohta, kuna kriminaalkorras ei ole kelmuse paragrahvi alusel sellistel juhtudel varem mitte kellegi karistamist taotletud. Nii et seesama üks ja ainumas juhtum on see, mis selle eelnõu põhjustas. Tõepoolest, selline põhimõte, mida minister mainis, õiguses kehtib. Ka kohus tunnistas, et tegelikult olid kelmuse koosseisule vastavad süüteotunnused olemas, ent sellest nn spetsiaalsusprintsipi tulenevalt tuleb siis, kui on olemas väärteonorm, rakendada seda väärteo erinormi. Nii kohtupraktikas kui ka õiguskirjanduses on seisukoht, et väärteokoosseis võib kuriteokoosseisu kõrvale tõrjuda tingimusel, et need normid on spetsiaalsussuhtes ja väärteokoosseisu puhul on tegemist erinormiga. Tallinna Ringkonnakohus leidiski, et vaatamata sellele, et on olemas kelmuse koosseisule vastavad süüteotunnused, tuleb ikkagi rakendada väärteoparagrahvi. Kindlasti ei peaks õiguse tõlgendamisel piirduma ringkonnakohtu otsusega, aga prokuratuur esitas ringkonnakohtu õigeksmõistva kohtuotsuse peale kassatsiooni, mida Riigikohus menetlusse ei võtnud. Seega on ka Riigikohus oma hinnangu sellele asjale andnud.

Miks see eelnõu on kiireloomuline? Võib tõesti öelda, et karistus kihlveopetturluse eest on naeruväärne. Kehtiva väärteomenetluse seadustiku kohaselt on võimalik maksimaalne määr 20 trahviühikut. Üks trahviühik on 4 eurot, seega on maksimaalne karistus kihlveopetturluse eest 80 eurot. See on naerukoht ja selles mõttes on muudatus siin vajalik. Aga kindlasti ei ole põhjust seadusandjale midagi ette heita, sest kuni selle ringkonnakohtu otsuseni me elasime teadmises, et see kelmuseparagrahv on rakendatav, aga selle kohtuotsuse tulemusena on selgunud, et see siiski nii ei ole.

Ma pean vajalikuks Riigikogu liikmeid informeerida, et peale selle muudatusettepaneku on hasartmänguseaduse kohta laekunud veel kaks muudatusettepanekut. Aga kuna need ei tulnud valitsuselt, siis ei pidanud me otse loomulikult õigeks ega võimalikuks saata seda valitsuse eelnõu saali muudetud kujul, vaid komisjon arutas neid kahte muudatusettepanekut. Me ei ole teinud lõplikku otsust, aga kui me leiame konsensuse, siis on kavas esitada need saalile majanduskomisjoni muudatusettepanekutena esimese lugemise järel. Ma siiski tutvustan teile neid kahte muudatusettepanekut, mis olid arutlusel komisjoni istungil, et te saaksite juba varem nende peale mõtlema hakata.

Esimese muudatusettepaneku – peale selle, mille on teinud Vabariigi Valitsus – on teinud Eesti Loto. Selle sõnastus on järgmine, et ei või korraldada totot, mille tulemus sõltub loterii tulemustest. Toto, tõepoolest, nagu minister ütles, on kihlvedu. Aga et oleks veel lihtsamini arusaadav, ütleme, et spordiennustus on kõige klassikalisem toto. Ühed kõige suuremad totode korraldajad on näiteks Triobet ja OlyBet. Aga üllatus-üllatus, selles nimekirjas võis näha ka ennustust, kes saab Vabariigi

Presidendiks. Ka see kvalifitseerub tegelikult totoks ja seegi oli selles loetelus ühel hetkel sees. Aga põhiliselt on ikkagi tegemist spordiennustusega.

Milles on küsimus ja selle muudatuse sisu? Eesti Vabariigis võib loteriisid, à la Keno Loto või Viking Lotto, korraldada üksnes Eesti riigile kuuluv äriühing, mille aktsiad on 100% Eesti riigi omad. Eesti riigis on praegu loteriide korraldamise õigus üksnes Eesti Lotol, välja arvatud loteriid, mille võidufond on väiksem kui 1000 eurot. Neid loteriisid hasartmänguseadus üleüldse ei reguleeri. Mida on hakatud tegema? Õnneks ei ole see Eestis veel juurdunud, aga näiteks Saksamaal ja Prantsusmaal pakuvad needsamad firmad, kes korraldavad totosid, võimalust ennustada loteriinumbreid, mis ühel või teisel loosimisel võidavad. Näiliselt tundub, et mis seal ikka, ent siin on väga oluline vahe maksustamise poole pealt.

Kui loteriikorraldaja peab maksma maksudeks 18% müüdud loteriipiletite tulust, siis need, kes korraldavad totosid, à la Triobet või OlyBet, maksavad 5%, aga seda valemi järgi, et tehtud panustest lahutatakse väljamakstud võitude summa, s.o inglise keeles *gross gambling revenue*, ja selle pealt makstakse 5%. See on äärmiselt suur maksuerinevus. Siin võib täheldada riigi maksutulude olulist kaotust, selles mõttes, et on suur vahe, kas maksutulu on 18% müüdud loteriipiletite hinnast või tehtud panustest lahutada väljamakstud võidud ja sellelt võtta 5%. Peale selle neil, kes toto sildi all neid loteriitulemusi pakuvad ja lubavad inimestel ennustada, ei ole ka teatud kulusid: neil ei ole loosimiskulusid ja nad ei pea ka väljastama loteriipileteid. See tekitab ebaausat konkurentsi.

Praegu ei ole see Eestis veel probleem, aga nagu ma eespool vihjasin, näiteks Saksamaal, Prantsusmaal ja Rootsis on selliseid juhtumeid olnud. Ma küll ei tea, kas seal on maksustamise erinevused niisama suured. Kui need ei ole nii suured, siis võib-olla seetõttu ei ole see seal nii suur probleem. Aga igal juhul on Eestis maksustamise erinevus väga suur, mistõttu oleks igati mõistlik ja paslik juba nüüd see muudatus ära teha. Nii et me arutasime seda majanduskomisjoni istungil. Rahandusminister ei saanud esitada ametlikku Rahandusministeeriumi seisukohta, aga minister isiklikult arvas, et see on täiesti arvestatav ettepanek ja võiks leida ka ministeeriumi toetuse.

Teine muudatusettepanek puudutab ühte konkreetset ettevõtet, AS-i Tallink Grupp. Nimelt, nagu ma eespool vihjasin, hasartmänguseaduses oli algul ja on ka praegu sees säte, et loteriidele, mille võidufond on väiksem kui 1000 eurot, ei kohaldata hasartmänguseaduse nõudeid. Need on piltlikult öeldes laadaloteriid ehk need loteriid, mida korraldatakse laevadel jne. Seda hakkasid aga ära kasutama mitmed hasartmängukorraldajad, kes korraldasid neid kuni 1000-eurose võidufondiga loteriisid lausa mitu korda päevas. Sellest tulenevalt tegi eelmine parlamendikoosseis hasartmänguseadusesse muudatuse, et hasartmänguseaduse nõuete alla ei lähe üksnes need loteriid, mille võidufond on väiksem kui 1000 eurot ja mida ei korraldata sagedamini kui kord ühe nädala jooksul. See on kehtiv seaduse redaktsioon, mis jõustus 1. jaanuarist 2016. See lahendas selle probleemi ära maa peal, aga ilmselt unustas seadusandja ära, et Tallinki laevad sõidavad iga päev ja lausa ühel päeval mitu korda. Selle muudatusega seati löögi alla, ma nimetaksin seda nii, nendel laevadel loosimiste korraldamine, mida, ma usun, enamik inimesi on märganud. See ei tähenda, et nendel oleks pidanud osalema, aga neid on märgatud. Mina ütleksin, et see on pigem meelelahutuslik ajaviide, mis aitab sõiduga natuke kiiremini ühele poole saada. Aga selle seadusmuudatuse kohaselt, mis rakendus 1. jaanuarist 2016, ei ole Tallinkil võimalik neid loosimisi korraldada. Siit tulenevalt on nende ettepanek – ma lihtsalt loen ette, mis on nende sõnastus – lubada kuni 1000-eurose võidufondiga loteriid läbi viia rahvusvahelist reisijavedu korraldavatel laevadel, mis sõidavad Eesti lipu all. Hästi oluline on ka see, et Tallinki laevadel on see praegu keelatud, küll aga ei ole see keelatud näiteks Viking Line'i laevadel, kuigi need firmad sisuliselt toimetavad samal turul.

Nii et see oli teine muudatusettepanek, mida me majanduskomisjonis arutasime. Sellest muudatusettepanekust rääkis väga põhjalikult Taivo Põrk Rahandusministeeriumist, kes seda igati toetas, minister aga palus veel aega järele mõelda. Otse loomulikult, kui me selle muudatusettepaneku juurde jõuame, siis me kindlasti palume ka Vabariigi Valitsuse seisukohta.

Komisjon tegi järgmised otsused: esiteks, saata eelnõu täiskogu päevakorda 12. oktoobriks ehk tänaseks (otsus oli konsensuslik), teiseks, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensuslik otsus), kolmandaks, teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtjaks kümme tööpäeva, s.o 26. oktoober 2016 kell 17 (otsus oli samuti konsensuslik). Aitäh!

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on küsimusi. Urve Tiidus, palun!

16:00 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kuigi esitlus oli põhjalik ja seletuskirjas on ka palju infot, ma kasutan siiski võimalust ja küsin. Spordivõistlustega manipuleerimine on üks suuremaid ohte spordile ja see seaduseelnõu peab vähendama neid riske Eesti spordimaailmas. Siin on ära toodud ka üks kohtujuhtum. Kui tõsine probleem see üldse on näiteks Eestis, kas seda saab kuidagi kirjeldada? Teiseks, kes seda järelevalvet teeb, et sellised juhtumid ikkagi välja tulevad? Kas seda teevad ainult need, kes on rahast ilma jäänud, või tehakse seda veel kuidagi?

16:00 Toomas Kivimägi

Aitäh! Mina olen kasutanud isegi sellist formuleeringut, et kihlveopettused on spordi surm. Siis puudub igasugune huvi spordivõistlusi jälgida, kui on mingi kahtlus, et ilmselt on midagi kuskil kokku lepitud. Ma arvan, et spordivõistlused kaotavad siis oma võlu, mistõttu on nende pettuste vastu võitlemine tõepoolest ääretult oluline. See elnõu, nagu ka minister ütles, ongi üks preventiivne samm. Kui praegu on maksimaalne karistumäär 80 eurot ja see on kõik, siis selle muudatuse kohaselt on nii, et kui kihlveopettus kvalifitseerub kelmuseks, siis kõige väiksem karistus on rahaträlv või kuni kolm aastat vabadusekaotust, aga raskema kuriteokoosseisu puhul on karistused veelgi rangemad. Ma arvan, et see on väga olulise preventiivse mõjuga. Kui massiline see nähtus on? Ma tõin selle näite, et kelmuse paragrahvi alusel süüdimõistmist on minule teadaolevalt taotletud ainult üks kord. Seetõttu võib arvata, et selliseid kihlveopettusi meil siiski massiliselt olnud ei ole, kuna ainult üks kaasus on jõudnud kohtusse ja kohus on ka otsuse teinud. Aga see kindlasti ei tähenda seda, et neid juhtumeid ongi nii vähe olnud, siin on pigem olnud tegemist väärteokaasustega.

Kes teeb järelevalvet? Ma arvan, et kõige enam peaksid sellest olema huvitatud alaliidud. Kui me vaatame jalgpalli, siis on ilmselge, et Eesti Jalgpalli Liit on kõige enam huvitatud sellest, et selliseid asju ei toimuks. Jalgpall on tõepoolest atraktiivne ala ja ka kihlveopetturitele tundub see põnev ala olevat. Aga vaadates Aivar Pohlaku ja kogu jalgpalliliidu käitumist, näeme, et nad on selliste juhtumite puhul olnud väga resoluutsed. Nad on valmis tegema otsuseid, mis väljaspool olivate hulgas on ebapopulaarsed, aga nad teevad seda, vältimaks, et kihlveopettused võiksid saada massiliseks. Ma arvan, et tänasel päeval ei ole Eesti spordis siin mängus teab mis suur raha, aga läänemaailmas liigub raha kindlasti palju rohkem. Siin on meie edu alus ka meie turu väiksus. Ilmselt ei ole võimalik teha mõne Eesti korvpalliliiga mängu peale selliseid panuseid, et see oleks kuritegelikule grupile atraktiivne. See on õnneks suurema maailma probleem, aga eks väikseid kelme ole ka meil. Selleks et neid ei oleks, sport oleks aus ja meil kõigil oleks põnev spordivõistlusi jälgida, tuleb ka seadusandjal seadusi kohendada, mida me teemegi.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Ammas, palun!

16:00 Andres Ammas

Lugupeetav juhataja! Lugupeetav ettekandja! Mul on väga hea meel, et te käsitlesite seda küsimust laiemalt ka juba nende järgmiste muudatusettepanekute kontekstis. Vabandage mind, et ma lähen siit veel natuke edasi, võib-olla konkreetse elnõu piiridest välja! Kas majanduskomisjon on oma töökavas mõelnud ka sellele, et äkki tuleks hasartmänguseadus üldse põhjalikumalt üle vaadata ja seda revideerida? Paljud asjad elus on selle seaduse algse versiooni vastuvõtmise ajast muutunud. Teil on head tahet likvideerida Eesti loto- ja totokorraldajate vaheline ebaõiglus, aga võib-olla tasuks kriitilise pilguga üle vaadata ka laekuva tulu jaotus ja kogu seda seadust põhjalikumalt revideerida? Hasartmängumaksu Nõukogus, kuhu ma kuulun, on neid mõtteid liikunud.

16:00 Toomas Kivimägi

Aitäh! Ma arvan, et sinul ja sinu kolleegidel nõukogus on tänasel päeval rohkemgi ideid, mis suunas peaks seda seadust muutma. Üks mõtlema panev koht on minu arvates seesama maksustamine, mis loteriide puhul, nagu ma ütlesin, on täiesti arvestatav teema. 18% on ikkagi täiesti arvestatav maksumäär. Aga vaatame tootosid. Ma loodan, et ma ei eksi, aga ma sain kuskilt sellise arvu, et kogu hasartmängutulu totode pealt on 5,6 miljonit eurot. Ma arvan, et see pigem on väike kui suur summa. Maksustamise teema on kindlasti üks arutelu koht. Maksustamise kaudu võib tegelikult olla võimalus natuke hasartmänge piirata, kui need tulud, mida saab maksta, on väiksemad ja maksud, mida peab

maksma, on jälle suuremad. Teistpidi võttes on oluline, et riigieelarvesse laekuks rohkem tulu. Ma arvan küll, et see on arutelu koht. Aga loomulikult, see on pigem Rahandusministeeriumi teema, kuid meie saame anda sisendi, kui meil on soovi ja ideid. Ma arvan, et selle seaduse suuremas mahus läbivaatamise puhul on eestvedaja ikkagi Rahandusministeerium, vähemalt peaks olema. Igal juhul olen ma valmis ettepanekuteks. Me peame otse loomulikult reageerima nendele turuolukorra muutustele, mis selles vallas toimuvad. Siin on alati nii poolt- kui ka vastuargumente. Ühest küljest on hasartmängul oma negatiivne aktsent kindlasti olemas, teistpidi toob ta arvestatavat tulu riigieelarvesse. Lõpuks ei saa ju lõbu ära keelata sellel, kellel on raha üle ja kes tahab seda raha hasartmängu panna. Kui riik ka sellest väärrika osa saab, siis miks mitte.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

16:00 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Justiitsminister on pidevalt rääkinud, et lauavabrik peaks nagu hoogu maha võtma, et ei ole vaja lõputult seadusparandusi teha. Kas te selle loo puhul seda arutasite? Kõigepealt, väljatöötamiskavatsus puudub. Teiseks on tegemist ühe kohtuotsuse tulemiga. Kolmandaks, Eesti kavatseb ratifitseerida spordivõistlustega manipuleerimise vastase konventsiooni, Euroopa Nõukogu oma. Neljandaks, kohtuotsuseid on palju. Kas siis iga asja peale peab hakkama kohe seadust muutma?

16:00 Toomas Kivimägi

Aitäh! Nagu ma viitasin, ma arvan, et pelgalt see Tallinna Ringkonnakohtu otsus ei oleks olnud piisav selleks, et seadusmuudatusega välja tulla. Aga minu arvates oli oluline märk see, et teadupärast tahtis ju prokuratuur seda ringkonnakohtu otsust vaidlustada ja pöördus Riigikohtu poole, ent Riigikohus seda taotlust menetlusse ei võtnud. See ütleb meile palju rohkem kui pelgalt see Tallinna Ringkonnakohtu otsus. Sisuliselt annab see hinnangu, et ka Riigikohus jagab seda seisukohta. Ega meil kolmandat institutsiooni ei ole, kelle poole pöörduda. Kui kohtupretsedent on olemas, siis tõenäosus, et mõni teine kohus, halduskohus või ringkonnakohus, teeb sellele vastupidise otsuse, on väga väike. Üks asi, mida kohtunikud jälgivad, on kohtupraktika. Täna on kohtupraktikana laual see üks konkreetne kaasus, kus Tallinna Ringkonnakohus on öelnud, et vaatamata sellele, et kelmuse süüteo tunnused on olemas, ei saa seda koosseisu siiski rakendada sellesama spetsiaalsuspõhimõtte tõttu. Ma arvan, et see on sellega nagu põhistatud.

Teine asi on see – ma vihjan siin ka Andres Ammase küsimusele ja sellele, miks ma pidasin oluliseks informeerida teid nendest muudatusettepanekutest –, mis puudutab seda kuulsat VTK-d või väljatöötamiskavatsust. Tõepoolest, sellel valitsuse esitatud eelnõul seda ei olnud ja seda ei tule ilmselt ka nende kahe muudatusettepaneku puhul, juhul kui majanduskomisjon need heaks kiidab. Mina olen hästi pragmaatilise meelega. Ma ei taha öelda, et need muudatused on väheolulised, ent ma arvan, et me peaksime väljatöötamiskavatsuse koostamise ressursi kasutama palju mahukamate, palju keerukamate ja palju olulisemate seaduste jaoks, me peaksime keskenduma neile.

Tõepoolest, eelnõusid tuleb kui Vändrast saelaudu. Võib-olla ei ole mõtet üksikute muudatuste puhul seda ressursi raisata. Loomulikult on võimalik see kõik ära teha, aga selle võrra jääb meil vähem aega mõne teise, mitu korda olulisema, mahukama ja meid enam mõjutava eelnõu jaoks. Seetõttu, jah, ma palun vabandust, et seda väljatöötamiskavatsust ei ole, aga see on lõpuks ikkagi ka Riigikogu hinnata, kas ta loeb põhjendatuks kiita eelnõu ilma väljatöötamiskavatsuseta heaks või mitte. Kui te leiate, et need põhjendused ei ole piisavad, siis on Riigikogu liikmel otse loomulikult õigus seda eelnõu mitte toetada. Aga ma arvan, et nii see Vabariigi Valitsuse algatatud eelnõu kui ka need kaks võimalikku muudatusettepanekut, mida majanduskomisjon oma istungil kaalub, ei ole tõenäoliselt sellise mahuga, et need eeldaksid väljatöötamiskavatsust. Ideaalis võiks see muidugi olemas olla.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Ain Lutsepp, palun!

16:00 Ain Lutsepp

Aitäh, härra eesistuja! Austatud kõneleja! Muudatusettepanekud, mis on lisatud, on igati asjakohased. Aga rahvusvahelisusel, mis on sellistes kihlveopettustes saanud üsna tavaliseks, on väga halvad tagajärjed. On näiteks teada, et Saksamaa neljandas liigas, kus mängivad üliõpilasmeeskonnad, sekkuti rahvusvaheliselt mängude käiku. Summad, mis saadi, olid marginaalsed, aga samas oli see sekkumine ulatuslik ja osutus siiski tulusaks. Nii et sellised perspektiivid on olemas. Kas komisjonis oli juttu ka võimalikest tulevikustsenaariumidest, mis vajavad lisakäsitlust, või ootame uusi pretsedente?

16:01 Toomas Kivimägi

Aitäh! Komisjon keskendus sellele muudatusettepanekule, mille Vabariigi Valitsus oli esitanud. Aga ütlen veel kord, et esimene asi, mis on kindlasti hästi oluline, on seesama preventiivsus. Kui täna n-ö lehvitada loosungit, et karistus on jube karm, peate 80 eurot maksma, siis see on naerukoht. Ma arvan, et nüüd on siin väga selge sõnum, et see on ikkagi kriminaalkorras karistatav, kelmuse paragrahvi alusel. Preventiivne mõju on siis, kui seadus on karmim, ilmselgelt olemas ja täna me selle muudatuse heakskiitmisega selle tekitame. Nii et see sõnum on ülioluline.

Teiseks, nagu ma vihjasin, ülimalt oluline on, et see on alaliitude endi huvides. Kui ikkagi on teada, et ühel või teisel spordialal on massiliselt kihlveopettusi, siis on päevselge, et sealt kaob ära publik ja kaovad ära sponsorid, sest nad ei ole huvitatud sellise ala toetamisest, kus on tegemist kihlveopetturlusega. Kõige enam peaksid sellest olema huvitatud ikkagi alaliidud ja loomulikult Eesti Olümpiakomitee. See on tegelikult nende leib. Kui tulevad kihlveopettused, siis piltlikult öeldes võetakse leib nende käest ära. Loomulikult võetakse ka publikult emotsioon ning huvi ja vajadus seda võistlust jälgida. Nii et kordan veel, et minu hinnangul on kihlveopettused spordi surm. Meil kõigil koos tuleb nende vastu tegutseda ja täna on võimalik Riigikogul seadust karmistades oma panus anda.

16:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Valeri Korb, palun!

16:01 Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Ma võtan kinni teie viimasest lausest. Kas te tõesti arvate, et kui me võtame selle seadusmuudatuse vastu, siis need spordipettused või teised kihlveod kaovad Eestis ära?

16:01 Toomas Kivimägi

Aitäh! Ei, ma kindlasti ei arva, et need kaovad ära, aga ma usun, et selle seaduse karmistamise tõttu jääb vähemaks neid isikuid, kellel on kiusatus kihlveopettust toime panna. Sel on preventiivne eesmärk. Kindlasti ei kao kihlveopettused mitte kunagi päriselt ära, ühel või teisel moel jääb kuskil midagi ikka alles, aga otse loomulikult on küsimus määras. Mina küll sõandan arvata, et Eestis ei ole see arv ületanud kriitilist piiri. Ma ei saa tugineda konkreetsetele faktidele. Aga ma ütlen veel kord, et 80-eurose karistuse puhul on igaüks valmis riskima, see ei ole mingi raha, mille pärast riskist loobuda. See on tühine raha, mida see karistus ette näeb. Aga kui võimalik karistus on ikkagi kolm aastat vabadusekaotust, siis ma arvan, et pooled petturid on kadunud.

16:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 260 esimene lugemine lõpetada. Määrان eelnõu 260 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 26. oktoobri kell 17. Oleme neljanda päevakorrapunkti käsitlemise lõpetanud.

5. 15:31 Raamatupidamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (259 SE) esimene lugemine

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane viimane, viies päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud raamatupidamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 259 esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnepulti rahandusminister Sven Sesteri!

16:00 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Annan ülevaate seaduseelnõust, mis kannab numbrit 259. Tegemist on raamatupidamise seaduse muutmise seaduse eelnõuga. Selle eelnõuga vähendatakse algdokumentidele esitatavaid nõudeid ning soositakse aega ja tööd säästvat paberivaba raamatupidamist.

Esmalt paari sõnaga algdokumentidest. Praegu peavad algdokumendid sisaldama kaheksat kohustuslikku elementi. Muudatus vähendab kohustuslike elementide arvu kolmeni – toimumise aeg, majandusliku sisu kirjeldus ja arvnäitajad – ning kehtestab üldise nõude, et algdokumendi sisu peab olema piisav majandustehingu tõepärasuse ja toimumise hindamiseks. Samuti on raamatupidamise algdokumendid eelnõu kohaselt üldjuhul masintöödeldavad. See tähendab, et raamatupidamistarkvara peab suutma neid ilma inimsekkumiseta mõista ja kasutada. Riigihangetel e-arveldamist käsitleva direktiivi 2014/55 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et avaliku sektori hankijad oleksid võimelised masintöödeldavaid arveid ehk e-arveid vastu võtma. Eelnõuga astub Eesti sammu kaugemale ja kehtestab e-arvete kasutamise kohustuse kogu avaliku sektoriga arveldamisel. Loobumine PDF- ja paberarvetest toob aastas riigile kaasa suurusjärgus 2,5 miljonit eurot kulude kokkuhoidu. Euroopa standardi avaldamiseni, mida on oodata 2017. aastal, lähtutakse e-arve koostamisel kohalikust standardist, mille on välja töötanud huvirühmad – pangaliit, operaatorid jt – hea tavana, kuid eelnõu seadusena jõustumisel kehtestatakse see rahandusministri määrusega.

Kuigi eelnõu ei kehtesta e-arvete kasutamise kohustust ettevõtjate omavahelistes arveldustes, usume, et riigi eeskuju ning e-arve standardi kinnitamine annab siin tõuke ka erasektorile ning e-arvete kasutamine saab hoogu juurde. Suurematele ettevõtetele pole e-arvete kasutamine praegugi võõras, üle 100 töötajaga ettevõtte saavad ligi kolmandiku kõigist arvetest e-arvetena. Hõlbustamaks väiksemate ettevõtete muudatusega kaasaminekut on riik loonud nn e-arveldaja ehk veebipõhise raamatupidamistarkvara, mille kasutamise esimene aasta on tasuta ja mis 2018. aasta lõpuni võimaldab avalikule sektorile tasuta e-arveid saata. Hilisem kasutus, peale 2018. aastat, sõltub raamatupidamiskannete arvust, vahemik on 9 eurot kuus kuni võib-olla 5 euronit aastas. E-arveldaja kaudu saavad avalikule sektorile tasuta e-arveid 2018. aasta lõpuni saata ka need ettevõtted, kes soovivad jääda praeguse raamatupidamistarkvara juurde.

Avalikule sektorile esitatakse aastas ligi 2 miljonit arvet, seejuures 40% esitajatest teevad seda vaid korra ja 80% kuni kümme korda aastas. E-arveldajat kasutamata on ühe arve koostamise ja saatmise kulu ettevõtjale 0,25–0,55 eurot, sõltuvalt sellest, kas ja millist majandustarkvara ning operaatorit ettevõtja kasutab. Operaatorite (Eesti Post, Telema, Fitek) konkurentsi ja teenuste mahu suurenemise tõttu on ette näha ka teenuse hinna edasist alanemist.

Eelnõu esitades kavandas valitsus kaks eraldi jõustumistähtaega. Valmisoleku e-arveid vastu võtta pidi kogu avalik sektor saavutama 2016. aasta 1. novembriks ning kohustus esitada avalikule sektorile üksnes e-arveid pidi jõustuma 1. jaanuaril 2017. Kuna eelnõu jõudis esimesele lugemisele alles täna, tuleb neid tähtaegu järgmiste lugemiste käigus ilmselt kuu kuni kahe kuu võrra pikendada. Täna tähelepanu eest!

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile küsimusi ei ole. Nüüd peaks kaasettekandjaks tulema majanduskomisjoni liige Urve Palo. Ma ei näe Urve Palot saalis. Juhataja vaheaeg viis minutit.

V a h e a e g

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Me saame jätkata. Ma palun ettekandeks kõnepulti majanduskomisjoni liikme Urve Palo!

16:00 Urve Palo

Tere päevast! Hea juhataja, täna vastutulelikkuse eest! Head kolleegid! Kuus aastat olen ma siin Riigikogus tööd teinud. Üks kord on ikka esimene, kui ka minu järel peavad kolleegid ootama. Palun selle pärast vabandust! Olin kabinetis oma töösse nii süvenenud, et ei pannud aja kulgu tähele. Nii, räägin nüüd Vabariigi Valitsuse algatatud raamatupidamise seaduse muutmise seaduse eelnõust 259. Arutelu enne esimest lugemist toimus komisjonis 11. oktoobril. Meil olid arutelule kutsutud minister Sven Sester, Rahandusministeeriumi tugiteenuste ühendamise projekti juht Marge Lepp ning

ettevõtluse ja arvestuspoliitika osakonna jurist Taivo Põrk. Nii rahandusminister kui ka teised külalised andsid ülevaate eelnõu eesmärkidest ja sisust ning vastasid küsimustele.

Minister selgitas, et tehnilise muudatusena täpsustatakse eelnõus dokumendi vormistamise nõudeid, eesmärgiga muuta need ettevõtjatele lihtsamaks. Minu arvates on seal päris palju positiivset meie ettevõtjatele, aga ka teistele inimestele, kes peavad arveid tegema, sest enam ei ole arvetele esitatud nii palju nõudeid.

Sisulisem ja suurem muudatus on seotud masinlugemisega. Eelnõuga sätestatakse elektrooniliste arvete väljastamise kohustus avaliku sektoriga arveldamisel. Seega pole enam tegemist mitte e-posti teel saadetud PDF-failiga, vaid masintöödeldud e-arvega. Muudatus annab riigile tulevikus olulist kokkuhoidu – *circa* 2,5 miljonit eurot (see on muidugi hinnanguline summa), vähendab raamatupidajate töökoormust, kiirendab arvete kinnitamist, nende tasumist jne. Tänapäevane tarkvara on võimeline genereerima dokumendi, mida teine osapool vajab, ning saatma selle operaatori kaudu riiki esindavale organisatsioonile, vastuvõtja arvuti aga on võimeline seda lugema ning oma raamatupidamistarkvarasse adopteerima. Hea on ka see, et riik pakub neile, kellel pole vajalikku tarkvara riigiga suhtlemiseks, võimalust seda masintöödeldavat dokumenti teatud keskkonnas ise luua. Meil toimus komisjonis väikene arutelu ja vastati küsimustele. Me tegime konsensusliku otsuse saata eelnõu täiskogu päevakorda tänaseks, 12. oktoobriks ja tegime ettepaneku määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 26. oktoober kell viis (seegi otsus oli konsensuslik). Aitäh!

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on küsimus. Peeter Ernits, palun!

16:00 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma küsin sellist asja. On ettekujutus, et lahkuv president ja tema kantselei on väga innovatiivsed, aga ma leian siit tema ettepaneku, et tegelikult ei tohiks innovatsiooni ja ettevõtlust n-ö vastandada. Kantselei ei pea õigeks, et avaliku sektori asutus on sunnitud oma koostööpartneriteks valima vaid neid ettevõtjaid, kes on valmis e-arveid esitama. Ma ei tea, kas Ärma talu ja Kadrioru administratsioon pidasid silmas porgandeid, piima ja kingitusi, mida väikeettevõtjad teevad. Seda ettepanekut ei ole arvestatud. Kas te arutasite, miks presidendi kantselei, innovatiivne asutus, nagu ma ette kujutan, sellise ettepanekuga välja tuli?

16:00 Urve Palo

Seda, miks presidendi kantselei sellises sõnastuses oma ettepaneku esitas, me ei arutanud.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem küsimusi teile ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 259 esimene lugemine lõpetada. Määrati eelnõu 259 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 26. oktoobri kell 17. Head kolleegid, tänane päevakord on läbi võetud ja tänane istung lõppenud. Aitäh teile! Kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 15.46.